

-4-
T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 1997/42
KARAR NO : 1997/41

ÖZET: Tapudaki vakıf kaydının ter-
kini istemiyle açılan davada ta-
viz bedeli ödenip ödenmeyece-
ğine ilişkin bulunan anlaşmazlığın
idari yargı yerince çözümlenmesinin
gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : 1- Mustafa Özcan
2- Habibe Özcan

Davalı : Kütahya Vakıflar Bölge Müdürlüğü
(Vakıflar Genel Müdürlüğüne izafeten)

Vekilleri : Av. Uygun Tuna, Av. Yasemin Kaya

O L A Y : Davacılar, Eskişehir İli, Merkez, Akçağlan Ma-
hallesi, Gökmeşdan Mevkiinde tapunun 181/4 pafta, 1036 ada, 889 parse-
sayısında kayıtlı apartmanın 14 nolu bağımsız bölümünü 10.9.1985 tari-
hinde satın almışlardır.

Söz konusu taşınmazın yer aldığı kadaastro öncesi kayıtlardaki
"Şeyh Şehabettin ve Edebali Vakfından icareteynli ve mukataalı" şerhi-
nin kadaastro tespitlerine göre yapılan tescil sırasında tapu kütüğüne
işlenmediğinin anlaşılması üzerine ilgili tapu kayıtlarına Kütahya Va-
kıflar Bölge Müdürlüğünce 7.4.1987 tarihinde vakıf şerhi konulmuş; Ta-
pu ve Kadaastro Genel Müdürlüğü'nün 8.10.1987 tarihli talimatıyla re'sen
terkin edilmiş ise de, bu terkin işleminin iptali istemiyle Vakıflar
Bölge Müdürlüğünce Tapu ve Kadaastro Genel Müdürlüğüne karşı açılan da-
vada İdare Mahkemesince verilen iptal kararı üzerine 31.1.1996 tarihinde
de söz konusu vakıf şerhi ihya edilmiştir.

Davacılar tarafından, satın aldıkları tarihte tapu sicilinde
herhangi bir kayıt bulunmayan taşınmaz üzerine sonradan konulan vakıf
şerhinin kaldırılması için yapılan başvuruya Kütahya Vakıflar Bölge M-
dürlüğünce verilen 15.1.1997 günlü cevapta: tapudaki kaydın terkin ed-
lebilmesinin, 2762 sayılı Yasa hükümlerine göre, taşınmazın bu günkü
rayiç değeri üzerinden %50 oranında hesaplanacak taviz bedelinin idare-
lerine ödenmesi halinde mümkün olabileceği belirtilmiştir.

Bunun üzerine davacılar, tapudaki vakıf kaydının kaldırılma-
sı istemiyle 17.2.1997 tarihinde adli yargı yerine dava açmışlardır.

ESKİŞEHİR ASLİYE 2. HUKUK MAHKEMESİ; 15.5.1997 gün ve 97/14
283 sayı ile, tapudaki vakıf kaydının terkinini ve mülkiyet hakkının be-
lirlenmesinin öncelikle taviz bedeli ödenip ödenmeyeceği sorununun çö-
zümüne bağlı olduğu, idarenin taviz bedeli alınmadan terkin yapılamay-
acağına ilişkin işleminin idari bir nitelik taşıdığı ve bunun yargısal

denetiminin ise idari yargının görevine girdiği gerekçesiyle davayı görev yönünden reddetmiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacılar, bu kez aynı istekle 19.6.1997 tarihinde idari yargı yerine dava açmışlardır.

ESKİŞEHİR İDARE MAHKEMESİ; 25.6.1997 gün ve E.97/578 sayılı ile, hernekadar Vakıflar Kanunu uyarınca alınacak taviz bedelinden kaynaklanan uyuşmazlıklar ile tapu idaresince re'sen tapu sicilinden vakıf şerhinin terkin edilmesi işlemlerine karşı açılan davalar idari yargı yerinde görülmekte ise de, davacının iyiniyetli mülkiyet edinim ve ferağ sırasında vakıf şerhinin bulunmaması; diğer bir ifadeyle iyiniyetle mal edinen 3. şahıs olduğu iddiası ile bu davayı açması ve davanın görüm ve çözümünün mülkiyet ve edinim sırasındaki haklara dayanması hususu gözönüne alındığında, tapu kaydındaki vakıf şerhinin kaldırılması istemiyle açılan davanın Medeni Kanununun 935. maddesi uyarınca adli yargı yerince görülüp çözümlenmesi gerekeceği sonucuna varıldığı, ancak daha önce adli yargı yerince verilen ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunduğundan görevli yargı merciinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasanın 19. maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına karar vermiş; idari yargı dosyası anılan Mahkeme Başkanlığının 8.7.1997 günlü yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiş bulunmaktadır.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Selçuk Tüzün'ün Başkanlığında, Üyeler: O. Hulusı Mustafaoğlu, M. Salim Özer, Nursel Aymakoğlu, Zafer Kantarcıoğlu, Ertuğrul Taka ve Halit Karabulut'un katılımlarıyla yapılan 29.9.1997 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa Yeğenoğlu'nun davanın çözümünde idari yargı yeri görevli olduğundan İdare Mahkemesince yapılan başvurunun reddi gerekeceği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Erdoğan Güneş ile Danıştay Savcısı Tülin Özdemir'in davanın çözümü idari yargının görev alanına girdiğinden İdare Mahkemesinin başvurusunun reddi gerektiğine ilişkin yazılı ve sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Davacılar, satınaldıkları 1985 yılında tapu sicilinde herhangi bir kayıt bulunmadığı halde sonradan vakıf şerhi konulmasının mevzuata ve hakkaniyete aykırı olduğunu ileri sürerek maliki oldukları taşınmaz üzerindeki vakıf şerhinin kaldırılması istemiyle dava açmışlardır.

5.6.1935 tarih ve 2762 sayılı Vakıflar Kanununun "Mukataalı ve icareteynli vakıf mallar" başlıklı dördüncü bap "Tasfiye"ye ilişkin birinci faslında yer alan 26. maddesi "Bu Kanunun neşrinden sonra vakıf mallar mukataaya ve icareteyne bağlanamaz." hükmünü taşımakta; aynı fasılın 4.4.1995 tarih ve 4103 sayılı Kanunla değişik 27. maddesinde "Vakfın türüne göre ayırım yapılmaksızın (sahih, gayrisahih, tahsisat kabilinden v.b) mevcut mukataalı toprakların ve icareteynli gayrimenkullerin mülkiyetleri bu gayrimenkul hakkında, illerde defterdarlık, ilçelerde malmüdürlüğü kıymet takdir komisyonunca takdir edilecek rayi bedelinin yüzde elli oranında hesap edilecek taviz karşılığında mutasarrıfına geçirilir. Taviz bedeli ödenmeden ortaklığın giderilmesi veya cebri icra yoluyla satışı yapılacak gayrimenkullerin taviz bedellerinin hesaplanmasında satış bedeli esas alınır." hükmüne yer verilmekte; taviz bedellerinin ödenmesi, faiz ve tasfiye müddetini düzenleyen ikinci faslında yer alan 22.9.1983 tarih ve 2888 sayılı Kanunla değişik 29. maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün, o yıl tahakkuk ettirilen icare veya mukataa üzerinden hesaplanabilecek olan bu tavizlerle vaktinde ödenmeyen taksitleri mutasarrıfın başka mallarına müracaat yolu ile ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanuna göre tahsile dahi yetkili olduğuna işaret edilmektedir.

Anılan Yasanın 1. maddesinde mazbut vakıflar olarak tanımlanan bu vakıfların idaresi Vakıflar Genel Müdürlüğüne bırakılmış; 6. maddesinin ikinci fıkrasında "Umum Müdürlüğün idare ve temsil ettiği vakıflar da bir kül halinde hükmi şahsiyet sayılır." denilmek suretiyle bu vakıfların tümü Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün varlığında tüzel kişilik sayılmış ve bu Yasanın Resmi Gazetede yayımlandığı 13.6.1935 tarihinden sonra vakıf malların kiralanmasına son verilerek daha önce kiralanmış olanların mülkiyetinin taviz bedeli karşılığında mutasarrıfına devri suretiyle tasfiye edilmeleri öngörülmüştür.

Anılan Yasada, ayrı bir tüzel kişilik olarak bahsi geçen mülhak vakıflar, bu vakıfların idaresinden sorumlu bulunan mütevellilerin Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün; adı geçen Genel Müdürlüğü'nün ise idare Meclisinin kontrolü altında olduğuna işaret edilmek suretiyle Devletin vesayet denetimine tabi kılınmış bulunmaktadır.

Vakıf kurumu, aslında özel hukuk konusu ise de; 2762 sayılı Vakıflar Kanununun kabulü ile, kurumun varlık ve yönetimi bakımından "mazbut" olanların doğrudan Devletin idaresine bırakılması ve "mülhak" olanların Devletin denetimi ve gözetimine tabi kılınmasının yanı sıra amacındaki ve kuruluşundaki kamu hizmeti nedeniyle bir "kamu hiz-

meti tüzel kişisi" niteliğini kazandığından sözetmek olanaklıdır.

Buraya kadar yapılan açıklamaların birlikte değerlendirilmesinden: Devletin idaresine bırakılan vakıf malların tasfiyeleri halinde tahsil edilecek taviz bedellerinin bir kamu alacağı niteliğini taşıması ve mülhak vakıfların da Devletin vesayet denetimi altına almış olması karşısında, bizzat vakıf malların yönetimiyle görevli idarece veya vesayet makamınca bir kamu hukuku düzenlemesi olan 2762 sayılı Yasa hükümlerine göre tesis edilen işlemlerin idari bir işlem olduğu ve bunun yargısal denetiminin de idari yargının görevine girdiği kuşkusuzdur.

Olayda, davacılara ait taşınmazın dayandığı kök tapu kayıtlarında "Şeyh Şehabettin ve Edebali Vakfından icareteynli ve mukataal şerhi olduğu halde daha sonra yapılan kadastro tespitlerine göre gerçekleştirilen tescil sırasında sözü edilen kaydın tapu siciline işlenmediğinin anlaşılması üzerine, 2762 sayılı Yasanın 8. maddesinin verdiği yetkiye dayanan Vakıflar İdaresinin isteği doğrultusunda tapuca ilgili tapu kayıtlarına adı geçen vakıf şerhi konulmuş olup, davacılar tarafından iktisap sırasında tapuda herhangi bir kayıt olmadığı ileri sürülerek taşınmaz üzerine sonradan konulan vakıf şerhinin kaldırılması yolundaki isteğin, idarece anılan Yasanın bağlı yetki olarak düzenlediği taviz bedeli alınmadan yerine getirilemeyeceği gerekçesiyle reddildiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, açılan dava ile amaçlanan tapudaki vakıf kaydının kaldırılması hususu ancak, davacıların bu yöndeki isteğinin Vakıflar idaresince reddine ilişkin işlemin dayanağı olan yasal düzenleme çerçevesindeki yargısal denetimiyle çözümlenebileceğinden, davanın konusunu, idarenin olumsuz işleminin oluşturduğunun kabulü gerekmektedir.

Buna göre, bir kamu tüzel kişisi olan Vakıflar İdaresinin bizzat yönetmekle görevli olduğu vakıf mallar hakkında kamu hukuku alanını ilgilendiren yasal düzenlemeye dayanarak tesis ettiği olumsuz işlem idari bir işlem niteliğini taşımakta; bunun yargısal denetimi görevi ise idari yargı yerlerine ait bulunmaktadır.

Belirtilen nedenlerle, Eskişehir İdare Mahkemesince yapılan başvurunun reddi gerekmektedir.

SONUÇ : Anlaşmazlığın niteliğine göre, davanın idari yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle Eskişehir İdare Mahkemesinin 2247 sayılı Yasanın 19. maddesi uyarınca vaki 25.6.1997 günlü, E.1997/578 sayılı başvurusunun reddine, Üyelerden O.Hulusi Mustafaoğlu ve M.Salim Özer'in karşı oyları ve oyçokluğuyla, 29.9.1997 gününde kesin olarak karar verildi.

Başkan
Selçuk TÜZÜN

Üye
O.Hulusi Mustafaoğlu

Üye
M.Salim Özer

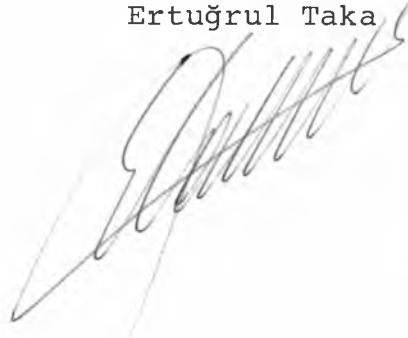
Üye
Nursel Aymakoğlu

Üye
Zafer Kantarcıoğlu

Üye
Ertuğrul Taka

Üye
Halit Karabulut

91

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO :1997/42

KARAR NO :1997/41

KARŞI OY YAZISI

Davacılar, 1985 yılında satınaldıkları Eskişehir İli, Merkez Akçağlan Mahallesi, Gökmeşdan Mevkiinde tapunun 181/4 pafta, 1036 ada 889 parsel sayısında kayıtlı apartmanın 14 nolu bağımsız bölümüne ilişkin olarak tapu sicilinde iktisap sırasında herhangi bir kayıt bulunmadığı halde, kök tapu kayıtları esas alınarak Vakıflar İdaresince tapu sonradan konulan "Şeyh Şehabettin ve Edebali Vakfından icareteynli ve mukataalı" şerhinin, taviz bedeli ödenmeden terkinini talep etmektedirler.

2762 sayılı Kanunun 11. maddesinde "Vakıf paralarla vakıfların akar nevinden olan gayrimenkullerinde, hususi mülkiyet hükümleri cereyan eder." denilmektedir. Buna göre, vakıf konusu özel hukuk hükümlerini ilgilendirmekte; bundan doğan hüküm ilişkileri de özel hukuk ilişkileri niteliğini taşımaktadır.

Hal böyle olunca ve 2762 sayılı Kanunun değişik 27. maddesinde gözönüne alındığında, icareteynli ve mukataalı gayrimenkullerin taviz bedeli karşılığında mutasarrıfına geçirilmesiyle ilgili bulunan uyuşmazlıkların, gayrimenkul mülkiyetine taalluk etmesi nedeniyle adli yargı yerinde görülmesi gerekir.

Esasen, Medeni Kanunun 935. maddesi "Alakadarlar tahriren muvafaketlerini beyan etmedikleri halde mahkeme kararı olmadıkça tapu sicil memuru, hiçbir tashih icra edemez." hükmünü amirdir. Anılan Yasa maddesinin bu açık hükmünün gözardı edilmesi mümkün olmayıp, maddede sözü edilen "mahkeme" ile adli yargı yeri amaçlandığından, bu gibi davaların idari yargı yerinde görülmesi gerektiği şeklindeki ekseriyet görüşüne katılmıyorum.

Üye

O.Hulusi Mustafaoğlu

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1997/42

KARAR NO : 1997/41

K A R S I O Y

Dava, davacı tarafından satın alındığı sırada tapu kağıdı üzerinde bulunmayan ve sonradan davalı idarece ve idari yargı kararı ile konulduğu anlaşılan vakıf şerhinin kaldırılması istemine ilişkindir.

Davacının, davalı Vakıflar Genel Müdü lüğüne yaptığı bu yöndeki başvurusu, idarece taviz bedeli ödendiği takdirde kaldırılabilirliğinin bildirilmesi üzerine davacı adli yargıda işbu davayı açmıştır. Davacı, taviz bedelini ödemek için yargı yoluna başvurmuştur. Başka bir anlatımla çekişme taviz bedelinden kaynaklanmaktadır. Öğretide ve yargısal kararlarda taviz bedeli "Gayrimenkul mükellefiyeti" olarak nitelendirilmektedir. Vakıf malın mülke dönüşümü ve mutasarrıfına intikali için alınan taviz bedeli, icare veya mukataa karşılığı olup, bu bedel ödenmedikçe o mal üzerindeki temlik tasarruflar tapu idaresince tescil olunamaz. Nitekim 12 Haziran 1940 günlü tefsir kararındaki nitelendirme bu yolda olduğu gibi uyuşmazlık mahkemesinin 28.12.1991 gün ve 13/22 sayılı karar ile Yargıtay kararları Dergisinin Ocak 1991 tarih cilt 17 Sayı 1'de yayınlanan Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 19.9.1990 tarih ve 1990/1-333 esas 1990/416 karar sayılı ilamında da etraflıca açıklandığı üzere taviz bedelinin ödenip ödenmeyeceği ve bunun sonucu da tapu kağıdındaki vakıf şerhinin silinmesine ilişkin davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiği nedeniyle sayın çoğunluğun görüşüne karşıyam.

Mehmet Sa'ım ÖZER

